

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

СТАШЕНКО Віталій Юрійович

УДК 351.711:332.3.021.8

**СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ
НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національній академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник –

кандидат економічних наук, доцент
ДЕХТЯРЕНКО Юрій Федорович,
Національна академія державного управління
при Президентові України,
доцент кафедри регіонального управління,
місцевого самоврядування та управління містом.

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, професор
МЕРЗЛЯК Анжела Віталіївна,
Класичний приватний університет,
проректор з науково-педагогічної роботи –
директор Інституту управління;

кандидат наук з державного управління
ЧУВПИЛО Вадим Вікторович,
Головне управління Державної служби України
з питань геодезії, картографії та кадастру
у Полтавській області,
перший заступник начальника.

Захист відбудеться *02 листопада 2016 року о 14 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.810.02 Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 03680, м. Київ, вул. Ежена Потьє, 20, к. 212.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії державного управління при Президентові України (03680, м. Київ, вул. Ежена Потьє, 20).

Автореферат розісланий *30 вересня 2016 року*.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.А.Мельник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Необхідність реформування земельних відносин та забезпечення ефективного управління земельними ресурсами були визнані відразу після здобуття Україною незалежності. Основним принципом, який визначив напрями реформування, стало подолання монополії держави на земельну власність і встановлення багатосуб'єктності права власності на землю. Пріоритетним завданням земельної реформи мало стати формування ринкових земельних відносин, які забезпечили б подальший ефективний перерозподіл земельних ресурсів завдяки запровадженню більш дієвих механізмів державного управління земельними ресурсами на різних рівнях управління. Унаслідок як окремих системних прорахунків, так і недостатнього ресурсного забезпечення більшість цілей земельного реформування дотепер залишаються не досягнутими, а запровадження ринкових земельних відносин так і не стало запорукою формування сталого землекористування.

Слід констатувати, що проведена в державі земельна реформа мала своїм головним наслідком соціалізацію землі – її перерозподіл між населенням. Однак під час її проведення було знехтувано значення землі як просторового ресурсу розвитку продуктивних сил та базисного компонента довкілля, що нині стало причиною виникнення низки кризових явищ економічного та екологічного характеру в землекористуванні, складність вирішення яких істотно ускладнюється відносинами власності.

Комплексне розв'язання наявних проблем стає можливим у разі застосування методології стратегічного управління у процесі формування та реалізації сучасної державної земельної політики, що передбачає зміну доктрини земельної політики; визначення стратегічних пріоритетів на державному рівні; запровадження модернізованих механізмів формування й реалізації стратегічного управління земельними ресурсами на різних рівнях управління.

Над проблематикою стратегічного управління працювали такі зарубіжні науковці, як: М.Альберт, Б.Альстренд, І.Ансофф, С.Гошал, Дж.Куїнн, Д.Лемпел, М.Мескон, П.Мілгром, Г.Мінцберг, П.Пітер, С.Серто, Д.Хассі, Л.Шеховцева, Р.Фатхутдінов та ін. В їхніх працях головні акценти ставляться на необхідності стратегічного управління як процесу з розкриттям його основних параметрів.

Трансформація економічної системи України, її інтеграція у світову економіку спричинили посилення інтересу до стратегічного управління. У працях українських науковців О.В.Берданової, В.М.Вакуленка, В.П.Диканя, Г.І.Кіндрацької, В.В.Мамонової, В.В.Пастухової, Є.В.Попова, О.В.Ревенка, А.І.Семенченка, В.В.Тертички, Ю.П.Шарова, З.Є.Шершньової та ін. досліджуються різні аспекти стратегічного управління з визначеними в цілому рамками його застосування.

У процесі дослідження використані наукові напрацювання з проблематики управління земельними ресурсами таких дослідників, як Д.І.Бабміндра, І.К.Бистряков, Ю.Д.Гуцуляк, Ю.Ф.Дехтяренко, Д.С.Добряк,

О.С.Дорош, В.М.Заяць, Ш.І.Ібатуллін, А.Г.Мартин, А.В.Мерзляк, В.М.Месель-Веселяк, Л.Я.Новаковський, Ю.М.Палеха, А.Я.Сохнич, В.М.Трегобчук, А.М.Третяк, М.М.Федоров, М.А.Хвесик, В.В.Чувпило, А.Д.Юрченко та ін.

Важливе значення для наукового дослідження мають праці з теорії та методології державного управління Г.В.Атаманчука, В.Д.Бакуменка, М.М.Білінської, О.С.Власюка, В.В.Голубь, В.А.Гошовської, І.О.Дробота, О.Ю.Лебединської, В.Я.Малиновського, А.А.Попка, В.П.Трощинського та ін.

Водночас, незважаючи на значну розробленість проблематики державного управління земельними ресурсами вітчизняними і зарубіжними дослідниками, малодослідженою залишається проблема запровадження методології стратегічного управління як основи забезпечення раціонального використання земельних ресурсів на регіональному рівні управління, що зумовлює потребу визначення стратегічних пріоритетів регіональної земельної політики, розробки та використання модернізованих механізмів державного управління земельними ресурсами із дотриманням принципів сталого землекористування. На розв'язання зазначених проблем і спрямовується дисертаційне дослідження, що визначає його актуальність, наукову та практичну значимість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з науковими дослідженнями кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентові України (далі – Національна академія), які здійснювались у межах комплексного наукового проекту “Державне управління та місцеве самоврядування” (ДР № 0199U002827) за темою: “Механізми державного управління функціональною спроможністю кадрового потенціалу органів державної влади й органів місцевого самоврядування в сфері організації надання якісних публічних послуг: теоретичне та методологічне їх забезпечення” (ДР № 0114U002867), у рамках якої автор був співвиконавцем за розділом “Моделювання організаційної структури кадрового забезпечення управління земельними ресурсами на регіональному рівні”. У межах цієї роботи автором, з урахування закономірностей і відповідності управління земельними ресурсами рівню нових земельних відносин країни та соціально-економічному розвитку землекористування конкретних регіонів, визначено підходи до оцінки форм управління та встановлення напрямів її зміни; для планування кількості фахівців-землевпорядників у межах окремих адміністративних утворень запропоновано алгоритм, що базується на розрахунках індексів навантаження.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретична розробка й обґрунтування методологічних підходів та механізмів щодо запровадження стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі *завдання*:

– здійснити теоретико-методологічний аналіз системи стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні, ступеня висвітлення

досліджуваної проблеми у вітчизняних та зарубіжних літературних джерелах, а також уточнити її понятійно-категорійний апарат;

- узагальнити методологічні підходи до здійснення стратегічного управління та на цій основі розробити технологію стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні;

- виділити систему показників для аналізу зовнішнього впливу на використання земельних ресурсів регіону та визначити сильні й слабкі сторони, можливості й загрози їх використання;

- здійснити стратегічний аналіз стану використання земельних ресурсів регіону на прикладі Київської області;

- виділити особливості застосування системного підходу до управління земельними ресурсами на регіональному рівні та сформулювати типові стратегічні цілі управління ними;

- розробити концептуальну модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону;

- визначити напрями підвищення результативності діяльності органів виконавчої влади на рівні регіону в умовах запровадження стратегічного управління земельними ресурсами.

Об'єкт дослідження – управління земельними ресурсами.

Предмет дослідження – стратегічне управління земельними ресурсами на регіональному рівні.

Методи дослідження. Методологія наукового пошуку ґрунтується на комплексному використанні як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового пізнання: системного аналізу – для дослідження процесу становлення та розвитку сфери земельних відносин, зарубіжного досвіду щодо державного управління цією сферою; пошуково-бібліографічного, який охоплює пізнання, оцінку і систематизацію друкованих джерел за темою дисертаційного дослідження; абстрактно-логічного – для уточнення сутності основних категорій, понять і визначень у сфері земельних відносин та землекористування; історичного – з метою вивчення тенденцій розвитку управління земельними ресурсами; статистичного аналізу – для дослідження тенденцій розвитку землекористування, формування управління земельними ресурсами в умовах трансформації земельних відносин; SWOT-аналізу – з метою визначення перспектив та потенційних небезпек в економічній, екологічній та соціальній сферах суспільних відносин щодо використання земельних ресурсів; PESTLIED-аналізу – для виявлення впливу потенційних зовнішніх чинників на використання земельних ресурсів регіону за політичними, економічними, соціальними, технологічними, правовими, міжнародними, екологічними та демографічними компонентами; SWOT-матриці, який дав змогу визначити варіанти стратегії залежно від комбінації різних елементів; проблемно-орієнтованого – для обґрунтування наукових основ та механізмів державного управління земельними ресурсами на регіональному рівні.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань земельної реформи Верховної Ради України, Президента

України, Кабінету Міністрів України, Київської обласної державної адміністрації, Київської обласної ради, статистичні дані Державної служби статистики України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, розробки вітчизняних і зарубіжних наукових організацій та окремих авторів з обраної проблематики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичній розробці й обґрунтуванні методологічних підходів та механізмів щодо запровадження стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні, що сприятиме покращанню управлінської діяльності регіональних органів влади, спрямованої на забезпечення збалансованого використання, відтворення й охорони потенціалу земельних ресурсів та досягнення паритету екологічних, економічних і соціальних аспектів на довгострокову перспективу.

Найважливіші наукові результати, які становлять особистий здобуток дисертанта й виносяться на захист, такі:

уперше: розроблено концептуальну модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону, що включає в себе систему взаємопов'язаних організаційно-правових, інституціональних, фінансово-економічних та інноваційних механізмів, а також комплекс запропонованих і науково обґрунтованих автором інструментів та підходів, що в сукупності забезпечує можливість вибору раціонального варіанта цілісного управлінського впливу на використання земельних ресурсів регіону з урахуванням факторів зовнішнього й внутрішнього середовищ та цілей сталого землекористування;

удосконалено:

- загальну технологію здійснення стратегічного управління земельними ресурсами, яка, на відміну від існуючих, побудована з урахуванням специфіки потреб регіону і стану розвитку регіональних земельних відносин, базується на проектному підході та представлена сукупністю заходів у межах визначених взаємозалежних етапів: 1) концептуального, пов'язаного з аналізом ситуації у сфері земельних відносин та моделюванням очікуваних результатів; 2) проектного, що передбачає визначення комплексу конкретних цілей і розробку відповідних проектів, спрямованих на їх досягнення; 3) організаційного, на якому забезпечується коригування цілей та організація виконання заходів і проектів відповідно до наявних ресурсних можливостей;

- методичний підхід до стратегічного аналізу використання земельних ресурсів на регіональному рівні, що базується на системі показників, які відображають просторові, економічні, екологічні й соціальні особливості стану й тенденцій використання земельних ресурсів регіону та призначені для виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз їх використання;

- методику проведення нормативної грошової оцінки земель населених пунктів у частині: приведення ставки капіталізації до реальних показників доходності від використання землі; застосування у процесі розрахунку середньої (базової) вартості 1 м² земельної ділянки показника рентного доходу; установлення та диференціація нормативів рентного доходу від землі для

окремих груп населених пунктів та залежно від факторів антропогенного навантаження на їх території;

- методологію проектування організаційних систем стратегічного типу, а саме для управління земельними ресурсами на регіональному рівні з використанням комплексу методів: аналогій, структуризації цілей, експертно-аналітичного та організаційного моделювання;

набули подальшого розвитку:

- визначення поняття “стратегічне управління” як багатопланового, формально-поведінкового управлінського процесу, який допомагає формувати й здійснювати ефективні стратегії, враховуючи всі релевантні зовнішні і внутрішні умови, та зорієнтований на реакцію в змінах зовнішнього середовища для забезпечення здатності організації до виконання своєї місії і досягнення встановлених цілей;

- напрями активізації діяльності органів виконавчої влади на рівні регіону в умовах запровадження стратегічного управління земельними ресурсами, зокрема обґрунтовано необхідність створення у складі територіальних органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру спеціальних підрозділів з питань стратегічного управління земельними ресурсами та закріплення за ними таких функцій: методологічної, організаційної, координаційної, навчально-практичної, консультативної, аналітичної, інформаційно-кумулятивної та комунікативної.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні та методичні положення, викладені в дисертації, є науковим підґрунтям для подальшого розвитку теорії стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні й розробки регіональних систем управління. Основні положення дисертації доведені до рівня методичних розробок і конкретних практичних пропозицій, які можуть бути цілеспрямовано використані в процесі формування державної регуляторної політики в галузі управління раціональним використанням та охороною земель. Пропозиції щодо застосування механізмів державного управління, спрямованих на забезпечення збалансованого й гармонійного використання, відтворення та охорони земельних ресурсів відповідно до концепції сталого розвитку, використані Комітетом з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства Верховної Ради України у процесі обговорення проекту Закону про внесення змін до Закону України “Про житлово-комунальні послуги” (довідка від 19 жовтня 2015 року № 04-12/13). Аналітичні матеріали та результати стратегічного аналізу ефективності використання земельних ресурсів Київської області використані Департаментом економічного розвитку і торгівлі Київської обласної державної адміністрації під час розробки проекту Стратегії розвитку Київської області на період до 2020 року (довідка від 21 грудня 2015 року № 2-12-206). Пропозиції щодо застосування запропонованої системи компонентів, факторів та чинників для проведення аналізу ефективності використання земельних ресурсів на регіональному рівні використані Головним управлінням Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру у Харківській області (довідка від 09 грудня 2015 року № 32-20-11-

17492/0/19-15). Аналітичні матеріали щодо особливостей використання механізмів державного управління, спрямованих на забезпечення збалансованого використання, відтворення та охорони земельних ресурсів на регіональному рівні, формування агроландшафтів як просторової бази життєдіяльності людини, засобу виробництва, використані Головним управлінням Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру в Івано-Франківській області (акт про впровадження від 28 січня 2016 року). Результати дослідження використовуються в навчальному процесі під час викладання дисциплін “Планування розвитку територій” та “Управління муніципальними землями” Національним університетом біоресурсів і природокористування України (акт про впровадження/використання результатів кандидатської дисертації у навчальний процес від 13 листопада 2015 року).

Особистий внесок здобувача. Теоретичні обґрунтування, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, що отримано в процесі проведення досліджень, розроблено здобувачем самостійно. З наукових публікацій, що написані у співавторстві, використано лише ті результати, що отримані дисертантом особисто і є його власним внеском у розвиток науки державного управління, зокрема авторським є запропонований підхід до розрахунку планової чисельності фахівців-землевпорядників залежно від наявних штатних одиниць у територіальних органах Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [10]; визначено системні проблеми, розв’язання яких належить до компетенції органів місцевого самоврядування щодо ефективного використання земельних ресурсів та регулювання земельних відносин [15].

Апробація результатів дисертації. Одержані в процесі дослідження результати апробовані автором на науково-практичних конференціях за міжнародною участю, зокрема: “Шляхи розбудови економіки України в контексті підвищення її конкурентоспроможності” (Київ, 2014), “Модернізаційні процеси державного та муніципального управління” (Київ, 2014), “Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку” (Дніпропетровськ, 2014), “Міське самоврядування – основа сталого розвитку України” (Київ, 2014), “Актуальні проблеми державного управління на сучасному етапі державотворення” (Луцьк, 2014), “Правові аспекти публічного управління: теорія та практика” (Дніпропетровськ, 2014), “Сучасні проблеми державного та муніципального управління” (Київ, 2015), “Розвиток системи регіонального управління в умовах децентралізації” (Одеса, 2015), “Інституційне забезпечення кадрової політики у державному управлінні: становлення та розвиток” (Київ, 2015), “Актуальні проблеми публічного управління в Україні” (Суми, 2015).

Публікації. Найважливіші положення та результати дослідження викладено в 16 наукових працях, з них 5 статей опубліковано у виданнях, включених до переліку фахових у галузі науки “Державне управління”, 1 – у зарубіжному науковому виданні, 10 тез доповідей – у матеріалах наукових конференцій різного рівня.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 253 сторінки, із них 197 сторінок основного тексту, 12 таблиць, 11 рисунків, 8 додатків. Список використаних джерел налічує 303 найменування, у тому числі 14 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір та актуальність теми дослідження, вказано її зв'язок із напрямками досліджень Національної академії; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну одержаних результатів та їх практичне значення; наведено інформацію про їх упровадження й апробацію, особистий внесок здобувача, публікації за темою дисертації, її структуру та обсяг.

У **першому розділі** – *“Теоретичні та методологічні засади стратегічного управління земельними ресурсами”* – проведено системний огляд наукових джерел щодо визначення сутності земельних ресурсів як об'єкта управління, методологічних засад стратегічного управління земельними ресурсами та світового досвіду управління земельними ресурсами в контексті можливості його застосування в Україні.

З метою науково-теоретичного обґрунтування необхідності і доцільності єдиного трактування термінів і понять, що використовуються в галузі управління земельними ресурсами, розглянуто змістову сутність термінів “земельні ресурси” та “земельні відносини”. У широкому розумінні “земельні ресурси” – це складне поняття, до якого умовно можна застосувати визначення “природно-соціальне” утворення, що характеризується ознаками просторового та інтегрального ресурсу, а також є об'єктом господарської діяльності і розселення, визначає екологічні умови життя людей. Уточнено та розширено дефініції таких понять, як “територія”, “територіальні ресурси”, “земля”, “земельна ділянка”, “землекористування”, “об'єкт нерухомого майна”, які використовуються в містобудівній, землевпорядній, географічній, економічній та юридичній сферах і галузях. Це дає підстави розглядати ці поняття з позиції синонімічності й взаємозв'язку, сприяє системному застосуванню, установленню співвідношення між ними та їх уніфікації.

Стосовно землі як об'єкта управління доведено, що на кожному етапі конкретних історичних, соціальних та економічних умов формується адекватна система управління, в якій одночасно зосереджується попередній досвід, який з різною динамікою доповнюється новими й новітніми управлінськими надбаннями. У цьому зв'язку проведено дослідження становлення та розвитку системи державного управління земельними ресурсами на кожному етапі людської історії, що дало змогу визначити тенденції й закономірності її сьогоденного функціонування та напрями розвитку.

Доведено, що процеси формування та реалізації сучасної державної земельної політики слід розглядати в рамках сучасної концепції управління

системами різного рівня (країни – регіону – населеного пункту – організації) – концепції стратегічного управління. Обґрунтовано необхідність застосування в процесі формування та реалізації сучасної державної земельної політики концепції стратегічного управління. Через існування різних підходів і недостатньо чітке визначення результатів стратегічних розробок, що знижують якість управління, у дослідженні уточнено понятійно-категорійний апарат стратегічного управління. У результаті проведеного узагальнення методологічних підходів до стратегічного управління запропоновано загальну технологію здійснення стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні, що відображає процес вироблення та забезпечення практичного впровадження регіональними органами влади комплексу заходів регулюючого і стимулюючого характеру щодо володіння, користування, розпорядження, охорони та відтворення земель регіону в довгостроковій перспективі з урахуванням внутрішніх потреб і зовнішніх чинників функціонування регіону.

Світовий досвід показує, що в процесі розвитку суспільних відносин, удосконалення механізмів взаємного узгодження інтересів у різних країнах, за безумовного збереження докорінних прав приватної власності на землю та її оренди, були вироблені певні процедури державного і громадського регулювання земельних відносин з метою врахування суспільних інтересів. Використовуючи світовий досвід, в Україні доцільно запровадити комплексний підхід до регулювання земельних відносин, який забезпечив би прискорення науково-технічного прогресу в аграрній сфері. Слід сформувати ефективну систему регулювання земельних відносин у контексті забезпечення сталого землекористування.

У **другому розділі** – *“Стратегічний аналіз використання земельних ресурсів регіону (на прикладі Київської області)”* – здійснено оцінку стану земельного фонду області та визначено динаміку його змін, проведено аналіз ключових факторів впливу на використання її земельних ресурсів, а також визначено сильні і слабкі сторони, можливості й загрози щодо використання земельних ресурсів Київської області.

У процесі дослідження встановлено, що останнім часом у земельному фонді Київської області відбуваються суттєві структурні зміни, зокрема в розподілі земель по видах угідь. Такі зміни зумовлені здійсненням заходів щодо ґрунтозахисної контурно-меліоративної організації територій, трансформації структури сільськогосподарського виробництва, рекультивації земель, забруднених радіонуклідами. Для Київської області як переважно аграрного регіону структуризація землекористування, вибір форм господарювання, організації і спеціалізації виробництва, його кінцеві економічні результати залежать від специфіки природної основи використання землі, розселення та соціально-психологічних особливостей населення, яке тут проживає, урбанізації, рівня соціально-економічного розвитку, історичних традицій, економіко-географічного положення. Важливим фактором, який зумовлює зміни структури землекористування в області, є радіаційне забруднення території внаслідок Чорнобильської катастрофи. Вказане сформувало

особливості регіонального використання й охорони земель. Наведені характерні особливості земельного фонду Київської області розглядаються як передумова та інформаційна база для проведення стратегічного аналізу ефективності використання земельних ресурсів області в контексті запровадження методології стратегічного управління.

З метою врахування впливу ключових факторів на використання земельних ресурсів Київської області здійснено ретроспективний аналіз соціально-економічного розвитку області у зіставленні з основними показниками по Україні в цілому. Визначені основні тенденції екосоціоекономічного розвитку області знайшли використання у процесі виявлення впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на стан використання земельних ресурсів області.

Визначено, що під час формування та запровадження стратегічного управління земельними ресурсами регіону в рамках просторового соціально-економічного розвитку України слід використовувати PESTLIED-аналіз. Проведений аналіз впливу потенційних зовнішніх чинників на використання земельних ресурсів Київської області дав підстави виділити основні тенденції за такими компонентами: політичними, економічними, соціальними, технологічними, правовими, міжнародними, екологічними та демографічними.

Доведено, що для якісного проведення стратегічного аналізу використання земельних ресурсів Київської області, SWOT-аналізу повинен передувати комплексний аналіз використання земель області. Сформульовано основні причини, що стримують подальший розвиток ринкових земельних відносин і завершення земельної реформи в області.

Визначено, що інструментарій SWOT-аналізу є досить інформативним для дослідження перспектив та потенційних небезпек в економічній, екологічній та соціальній сферах суспільних відносин щодо управління земельними ресурсами з урахуванням просторових особливостей об'єкта аналізу. Запропоновано систему чинників, що характеризують стан використання земельних ресурсів регіону з урахуванням просторових, економічних, екологічних та соціальних аспектів у контексті забезпечення збалансованого використання, відтворення та охорони потенціалу земельних ресурсів на регіональному рівні. Запропонована система якісних та кількісних показників застосовувалась під час проведення SWOT-аналізу управління використанням земельних ресурсів Київської області, результати якого можуть бути застосовані для вибору певного варіанта стратегії залежно від комбінації елементів SWOT-аналізу та виявленими між ними зв'язками із застосуванням методу SWOT-матриці.

Зазначено, що результати застосування PESTLIED-аналізу та SWOT-аналізу необхідно розглядати як одну із складових інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного управління, які виступають основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку на довгострокову перспективу.

У **третьому розділі** – *“Напрями запровадження стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні”* – обґрунтовано

типові стратегічні цілі управління земельними ресурсами на регіональному рівні, запропоновано концептуальну модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону, а також надано пропозиції щодо вдосконалення організаційної структури регіональних органів управління земельними ресурсами.

У процесі дослідження визначено, що реформування земельних відносин на сучасному етапі потребує запровадження нової парадигми розвитку земельних відносин та управління земельними ресурсами – сталого землекористування як органічної складової сталого розвитку економіки. Така парадигма полягає в гармонізації процесу еволюційного розвитку природи і суспільства (за активної участі населення), створення оптимальних умов для ефективного землекористування, недопущення подальшої деградації земель, забезпечення здорової життєдіяльності на землі нинішніх і наступних поколінь. Це вимагає підходити до регулювання земельних відносин та управління земельними ресурсами системно, на комплексній основі, що потребує поєднання існуючих механізмів, методів, рамок і процесів для полегшення такого комплексного розгляду. Доведено, що підвищення ефективності використання земельних ресурсів пов'язується з необхідністю запровадження комплексного підходу в контексті застосування методології стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні.

На основі проведеного стратегічного аналізу управління земельними ресурсами на прикладі Київської області запропоновано п'ять основних типових стратегічних цілей управління земельними ресурсами та розвитку земельних відносин на регіональному рівні на найближчу перспективу. Акцентовано, що зазначені типові цілі можливо застосовувати в процесі стратегічного управління для тих регіонів, що мають наближені до Київської області просторові, економічні, соціальні та екологічні характеристики.

Доведено, що процес удосконалення управління земельними ресурсами та розвитку земельних відносин в Україні потребує наукового обґрунтування механізмів їх розвитку, що передбачає визначення та конкретизацію набору інструментів і методів здійснення заходів, спрямованих на раціональне землекористування та охорону природно-ресурсної сфери. На підставі системного аналізу механізмів, інструментів та методів управління земельними ресурсами відповідно до положень сталого розвитку розроблено концептуальну модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону (рис. 1).

Запропонована концептуальна модель поєднує групи організаційно-правових, інституціональних, фінансово-економічних та інноваційних механізмів державного управління із встановленим набором інструментів і підходів, спрямованих на забезпечення збалансованого й гармонійного використання, відтворення та охорони потенціалу землі. Визначені механізми являють собою інтегровану сукупність, систему, вони тісно взаємопов'язані, проте зберігають своє індивідуальне значення і спрямовані на забезпечення збалансованого й гармонійного використання, відтворення та охорони потенціалу землі.

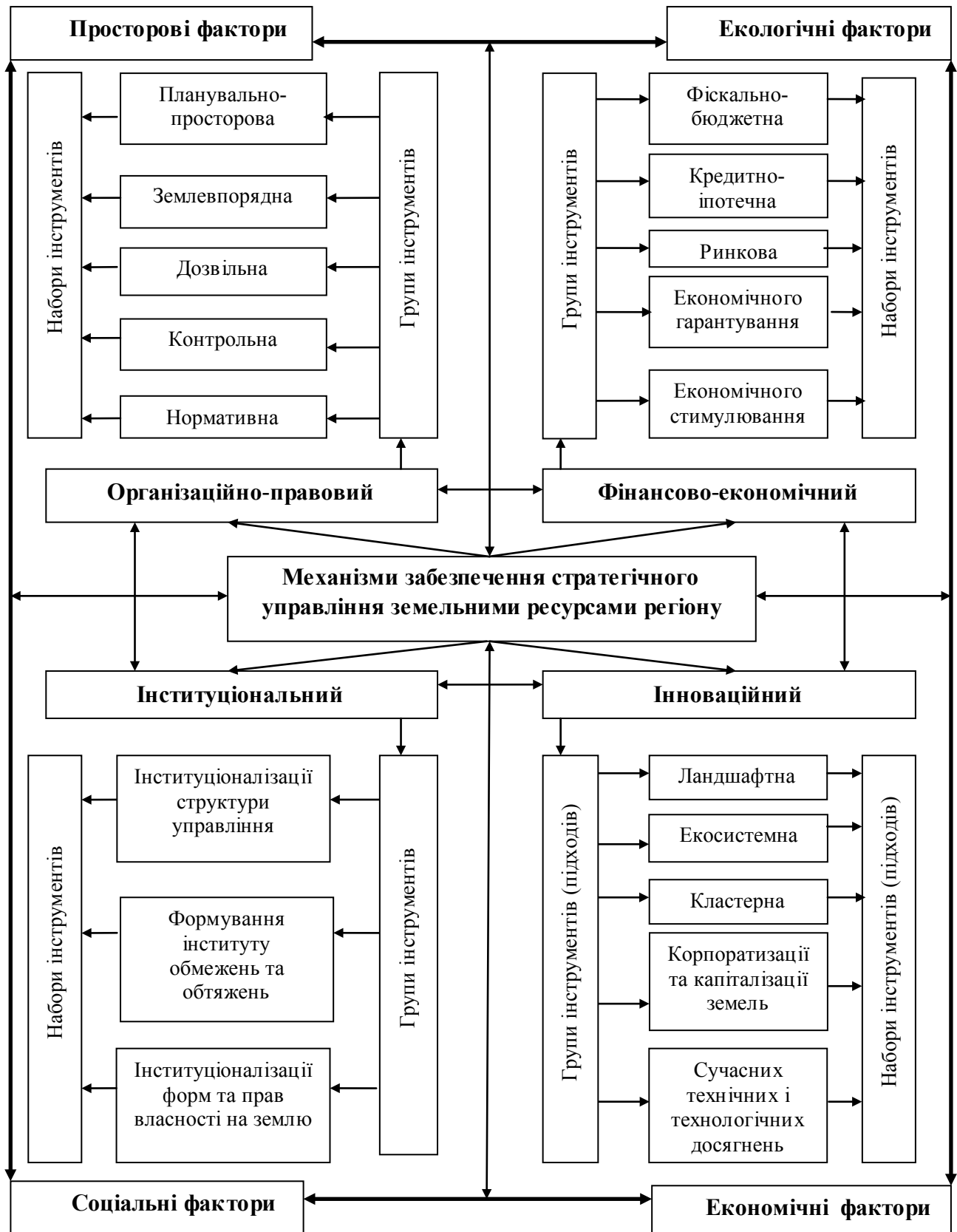

Рис. 1. Концептуальна модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону

Визначено, що розвиток земельних відносин та системи сталого землекористування є динамічним і потребує постійного вдосконалення організаційних форм управління, породжує об'єктивну потребу в раціоналізації їх структур. Удосконалено методологію проектування організаційних систем стратегічного типу для управління земельними ресурсами на регіональному рівні шляхом використання комплексу методів: аналогій, структуризації цілей, експертно-аналітичного та організаційного моделювання. Обґрунтовано необхідність створення у складі територіальних органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру спеціальних підрозділів з питань стратегічного управління земельними ресурсами. Такі підрозділи створюються для координації різного роду програм, пов'язаних тим чи іншим чином із використанням земельних ресурсів, та визначення перспектив їх стратегічного розвитку. Сформульовано основні напрями діяльності зазначених підрозділів та відповідно до визначених завдань передбачено виконання ними відповідних цілей. Означено, що з утворенням підрозділів з питань стратегічного управління земельними ресурсами посилюється цільова обґрунтованість, зростає узгодженість прийняття управлінських рішень на регіональному рівні.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та пропонується нове розв'язання актуального завдання в галузі науки державного управління щодо теоретичної розробки й обґрунтування методологічних підходів та механізмів для запровадження стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні, що сприятиме покращанню управлінської діяльності регіональних органів влади, спрямованої на забезпечення збалансованого використання, відтворення й охорони потенціалу земельних ресурсів та досягнення паритету екологічних, економічних і соціальних складових на довгострокову перспективу.

Отримані узагальнюючі результати дають підстави сформулювати відповідні висновки та розробити рекомендації, що мають теоретичне й практичне значення.

1. Здійснений теоретико-методологічний аналіз системи стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні та проведений аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також законодавчих та нормативно-правових актів з проблеми дисертаційної роботи показує, що, незважаючи на значну розробленість проблематики державного управління земельними ресурсами вітчизняними і зарубіжними дослідниками, малодослідженою залишається проблема запровадження методології стратегічного управління як основи забезпечення ефективного використання земельних ресурсів на регіональному рівні управління в умовах ринкових трансформаційних процесів, що зумовлює потребу визначення стратегічних пріоритетів регіональної земельної політики, розробку і використання модернізованих механізмів державного регулювання земельних відносин та

управління земельними ресурсами із дотриманням принципів сталого землекористування. Уточнено окремі дефініції понять, які утворюють понятійно-категорійний апарат державного регулювання земельних відносин та стратегічного управління земельними ресурсами. Зокрема, розглянуто змістову сутність таких термінів: “територія”, “територіальні ресурси”, “земля”, “земельні ресурси”, “земельна ділянка”, “землекористування”, “об’єкт нерухомого майна”; наведено авторське визначення понять “стратегічне управління”; “стратегічний аналіз”, уточнено сутність та співвідношення понять “стратегія” та “стратегічний план”.

2. У результаті узагальнення методологічних підходів до здійснення стратегічного управління запропоновано загальну технологію стратегічного управління земельними ресурсами, яка, на відміну від існуючих, побудована з урахуванням специфіки потреб регіону і стану розвитку регіональних земельних відносин, базується на проектному підході та представлена сукупністю заходів у межах визначених взаємопов’язаних етапів: 1) концептуального, пов’язаного з аналізом ситуації у сфері земельних відносин та моделюванням очікуваних результатів; 2) проектного, що передбачає визначення комплексу конкретних цілей і розробку відповідних проектів, спрямованих на їх досягнення; 3) організаційного, на якому забезпечується коригування цілей та організація виконання заходів і проектів відповідно до наявних ресурсних можливостей.

3. Виділено систему показників для аналізу зовнішнього впливу на використання земельних ресурсів регіону, спрямованих на всебічне врахування політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових, міжнародних, екологічних та демографічних зовнішніх чинників. Визначено систему показників, що характеризують стан використання земельних ресурсів регіону з урахуванням просторових, економічних, екологічних та соціальних аспектів у контексті забезпечення збалансованого використання, відтворення та охорони потенціалу земельних ресурсів на регіональному рівні. Визначена система показників призначена для виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз використання земельних ресурсів регіону в процесі проведення SWOT-аналізу.

4. Здійснено стратегічний аналіз стану використання земельних ресурсів регіону на прикладі Київської області, який базувався на результатах оцінки стану земельного фонду області, комплексного аналізу соціально-економічного розвитку області порівняно із загальнодержавними тенденціями, аналізу тенденцій використання земельних ресурсів області. Проведений аналіз впливу потенційних зовнішніх чинників на використання земельних ресурсів Київської області з використанням інструментарію PESTLIED-аналізу дав підстави виділити основні тенденції за такими компонентами: політичними, економічними, соціальними, технологічними, правовими, міжнародними, екологічними та демографічними. Здійснено SWOT-аналіз управління використанням земельних ресурсів області для визначення перспектив та потенційних небезпек в економічній, екологічній та соціальній сферах суспільних відносин. Результати SWOT-аналізу Київської області слугують основою для вибору певного варіанта стратегії управління земельними

ресурсами залежно від комбінації елементів SWOT-аналізу та виявленими між ними зв'язками із застосуванням методу SWOT-матриці.

5. Виділено особливості застосування системного підходу до управління земельними ресурсами на регіональному рівні в контексті методології стратегічного управління. При цьому, з одного боку, доведено необхідність урахування всіх екологічних і соціально-економічних факторів, а з другого – усіх компонент навколишнього середовища й ресурсів. Сформульовано п'ять основних типових стратегічних цілей управління земельними ресурсами на найближчу перспективу для регіонів, що мають наближені до Київської області просторові, економічні, соціальні та екологічні характеристики, а саме: сприяння якомога повнішому забезпеченню галузей економіки, суб'єктів економічної діяльності та громадян земельними ресурсами; зміцнення системи гарантій прав власності на землю; формування стабільних і прозорих ринків землі; забезпечення охорони земель та формування сталого землекористування; створення дієвої системи інформаційного забезпечення прийняття раціональних управлінських рішень у галузі земельних відносин.

6. Розроблено концептуальну модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону, що включає в себе систему взаємопов'язаних організаційно-правових, інституціональних, фінансово-економічних та інноваційних механізмів, а також комплекс запропонованих і науково обґрунтованих автором інструментів та підходів, що в сукупності забезпечує можливість вибору раціонального варіанта цілісного управлінського впливу на використання земельних ресурсів регіону з урахуванням факторів зовнішнього й внутрішнього середовищ та цілей сталого землекористування.

7. Визначено напрями підвищення результативності діяльності органів виконавчої влади на рівні регіону в умовах запровадження стратегічного управління земельними ресурсами. Удосконалено методологію проектування організаційних систем стратегічного типу, а саме для управління земельними ресурсами на регіональному рівні з використанням комплексу методів: аналогій, структуризації цілей, експертно-аналітичного та організаційного моделювання. Обґрунтовано необхідність створення в складі територіальних органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру спеціальних підрозділів з питань стратегічного управління земельними ресурсами та закріплення за ними таких функцій: методологічної, організаційної, координаційної, навчально-практичної, консультативної, аналітичної, інформаційно-кумулятивної та комунікативної.

8. Запропоновано такі рекомендації щодо забезпечення вдосконалення державного управління земельними ресурсами та регулювання земельних відносин:

- Верховній Раді України – ввести в правове поле запровадження стратегічного управління в країні шляхом прийняття окремого закону або внесенням змін та доповнень до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”;

- Кабінету Міністрів України – розробити науково обґрунтовану Стратегію державного управління земельними ресурсами України на

довгострокову перспективу; провести пілотне запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення в окремих районах України на основі державно-правового експерименту з метою поетапного впровадження відкритого і прозорого ринку земель сільськогосподарського призначення на всій території;

– центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, та його територіальним органам – урахувати пропозиції щодо запровадження механізмів державного управління, спрямованих на забезпечення збалансованого використання, відтворення та охорони земель на регіональному рівні, формування агроландшафтів як просторової бази життєдіяльності людини та засобу виробництва;

– обласним державним адміністраціям у процесі розробки стратегій розвитку впроваджувати підходи до визначення системи показників для аналізу впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на ефективність використання земельних ресурсів регіону та визначення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз їх використання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Стащенко В. Ю. Зарубіжний досвід державного управління земельними ресурсами та можливості його адаптації до умов України / В. Ю. Стащенко // Упр. сучас. містом. – 2012. – № 1–4/1–12 (45–48). – С. 26–33.

2. Стащенко В. Ю. Стратегічне управління земельними ресурсами: методологічний аспект / В. Ю. Стащенко // Вісн. НАДУ. – 2014. – № 3. – С. 32–45.

3. Stashenko Vytaliy Yuryevich. Prerequisites of the implementation of the strategic land management in Ukraine (Предпосылки внедрения стратегического управления земельными ресурсами в Украине) / V. Yu. Stashenko // European Applied Sciences. – 2015. – № 3. – Р. 112–114.

4. Стащенко В. Ю. Стратегічний аналіз використання земельних ресурсів регіону / В. Ю. Стащенко // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Львів. регіон. ін-ту держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2015. – Вип. 45. – С. 174–182.

5. Стащенко В. Ю. Генеза та сучасний стан розвитку системи державного управління земельними ресурсами України / В. Ю. Стащенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 2. – С. 91–94.

6. Стащенко В. Ю. Концептуальна модель механізмів забезпечення формування та реалізації стратегічного управління земельними ресурсами регіону / В. Ю. Стащенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С. 96–100.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

7. Стащенко В. Ю. Системний підхід до управління та раціонального використання земельних ресурсів України / В. Ю. Стащенко // Шляхи

розбудови економіки України в контексті підвищення її конкурентоспроможності : зб. матеріалів XIV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, Київ, 3 квіт. 2014 р. – Київ : УДУФМТ, 2014. – С. 57–59.

8. Стащенко В. Ю. Концептуальні основи управління земельними ресурсами на місцевому рівні / В. Ю. Стащенко // Модернізаційні процеси державного та муніципального управління : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 4 квіт. 2014 р. : у 2 ч. / за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової. – Київ : Акад. муніцип. упр., 2014. – Ч. 2. – С. 177–178.

9. Стащенко В. Ю. Основні напрями розвитку системи оподаткування земельної власності як основи формування місцевих бюджетів і забезпечення раціонального землекористування / В. Ю. Стащенко // Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 24–25 квіт. 2014 р. : у 6 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2014. – Т. 6 : Проблеми та перспективи інноваційного розвитку: держава, регіон, галузь, суб'єкт господарювання. – 2014. – С. 128–131.

10. Дехтяренко Ю. Ф. Колізії в регулюванні земельних відносин на місцевому рівні / Ю. Ф. Дехтяренко, В. Ю. Стащенко // Місьцеве самоврядування – основа сталого розвитку України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 16 трав. 2014 р. : у 2 т. / за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, С. В. Загороднюка. – Київ : НАДУ, 2014. – Т. 2. – С. 65–68. – Авторські с. 66–68.

11. Стащенко В. Ю. Актуальні питання реформування земельних відносин на державному рівні / В. Ю. Стащенко // Актуальні проблеми державного управління на сучасному етапі державотворення : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., Луцьк, 27 листоп. 2014 р. / за наук. ред. Т. М. Литвиненко, В. Я. Малиновського. – Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, 2014. – С. 72–74.

12. Стащенко В. Ю. Правове забезпечення реформування земельних відносин / В. Ю. Стащенко // Правові аспекти публічного управління: теорія та практика : матеріали VI наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 11 груд. 2014 р. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 204–207.

13. Стащенко В. Ю. Упровадження стратегічного менеджменту як основи забезпечення ефективного використання земельних ресурсів регіону / В. Ю. Стащенко // Сучасні проблеми державного та муніципального управління : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-річчю Акад. муніцип. упр., Київ, 3 квіт. 2015 р. : у 2 ч. / за заг. ред. О. І. Дадія, В. Д. Бакуменка, Т. В. Іванової. – Київ : Акад. муніцип. упр. – 2015. – Ч. 2. – С. 117–118.

14. Стащенко В. Ю. Адміністративно-правові механізми забезпечення регіонального управління земельними ресурсами в умовах децентралізації // В. Ю. Стащенко // Розвиток системи регіонального управління в умовах децентралізації : матеріали наук.-практ. конф. до 20-річчя ОРІДУ НАДУ при Президентові України та з нагоди 5-річчя кафедри регіон. політики та публіч.

адміністрування, Одеса, 29 квіт. 2015 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. – С. 196–198.

15. Дехтяренко Ю. Ф. Моделювання організаційної структури кадрового забезпечення стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні / Ю. Ф. Дехтяренко, В. Ю. Сташенко // Інституційне забезпечення кадрової політики у державному управлінні: становлення та розвиток : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 29 трав. 2015 р.) / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, А. І. Семенченка, С. В. Загороднюка. – Київ : НАДУ, 2015. – С. 249–251. – Авторські с. 250–251.

16. Сташенко В. Ю. Економічні механізми забезпечення управління земельними ресурсами на регіональному рівні / В. Ю. Сташенко // Актуальні проблеми публічного управління в Україні : матеріали другого Всеукр. наук.-практ. круглого столу, Суми, 11 черв. 2015 р. / за ред. Ю. В. Крюкова. – Суми : РВВ СОІППО, 2015. – С. 125–127.

АНОТАЦІЯ

Сташенко В. Ю. Стратегічне управління земельними ресурсами на регіональному рівні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національна академія державного управління при Президентові України, Київ, 2016.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та пропонується нове розв'язання актуального завдання в галузі науки державного управління щодо теоретичної розробки й обґрунтування методологічних підходів та механізмів для запровадження стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні, що сприятиме покращанню управлінської діяльності регіональних органів влади, спрямованої на забезпечення збалансованого використання, відтворення й охорони потенціалу земельних ресурсів та досягнення паритету екологічних, економічних і соціальних складових на довгострокову перспективу.

Розроблено загальну технологію стратегічного управління земельними ресурсами на регіональному рівні; визначено систему показників для проведення PESTLIED-аналізу та SWOT-аналізу, які були використані під час стратегічного аналізу використання земельних ресурсів регіону на прикладі Київської області.

На підставі системного аналізу механізмів, інструментів та методів управління земельними ресурсами відповідно до положень сталого розвитку розроблено концептуальну модель механізмів забезпечення формування та здійснення стратегічного управління земельними ресурсами регіону, що за рахунок систематизованих організаційно-правових, інституціональних, фінансово-економічних та інноваційних механізмів і запропонованих наборів

інструментів та підходів забезпечує можливість вибору раціонального варіанта цілісного управлінського впливу на використання земельних ресурсів регіону з урахуванням факторів внутрішнього й зовнішнього середовищ та цілей сталого землекористування.

Визначено напрями підвищення ефективності діяльності органів влади на рівні регіону в умовах запровадження стратегічного управління земельними ресурсами, зокрема обґрунтовано необхідність створення в складі територіальних органів Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру спеціальних підрозділів з питань стратегічного управління земельними ресурсами та закріплення за ними таких функцій: методологічної, організаційної, координаційної, навчально-практичної, консультативної, аналітичної, інформаційно-кумулятивної та комунікативної.

Ключові слова: стратегічне управління, механізми державного управління, земельні ресурси, регіон, стратегічний аналіз, сталий розвиток, концептуальна модель.

АННОТАЦИЯ

Стащенко В. Ю. Стратегическое управление земельными ресурсами на региональном уровне. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Национальная академия государственного управления при Президенте Украины, Киев, 2016.

В диссертации осуществлено теоретическое обобщение и предлагается новое решение актуальной задачи в области науки государственного управления по теоретической разработке и обоснованию методологических подходов и механизмов для внедрения стратегического управления земельными ресурсами на региональном уровне, что будет способствовать улучшению управленческой деятельности региональных органов власти, направленной на обеспечение сбалансированного использования, воспроизводства и охраны потенциала земельных ресурсов и достижения паритета экологических, экономических и социальных составляющих на долгосрочную перспективу.

Уточнены и расширены отдельные дефиниции понятий, которые образуют понятийно-категориальный аппарат государственного регулирования земельных отношений и стратегического управления земельными ресурсами. В частности, определена сущность категорий “земельные ресурсы”, “земельные отношения”, “территория”, “территориальные ресурсы”, “земля”, “земельный участок”, “землепользование”, “объект недвижимого имущества”, “стратегическое управление” и “стратегический анализ”. Это дало основания рассматривать данные понятия с позиции синонимичности и взаимосвязи, способствовало системному применению, установлению соотношения между ними и их унификации.

В результате обобщения методологических подходов к осуществлению стратегического управления предложена общая технология стратегического управления земельными ресурсами, которая, в отличие от существующих, построена с учетом специфики потребностей региона и состояния развития региональных земельных отношений, базируется на проектном подходе и представлена совокупностью мероприятий в рамках определенных взаимосвязанных этапов: концептуального, связанного с анализом ситуации в сфере земельных отношений и моделированием ожидаемых результатов; проектного, предусматривающего определение комплекса конкретных целей и разработку соответствующих проектов, направленных на их достижение; организационного, на котором обеспечивается корректировка целей и организация выполнения мероприятий и проектов в соответствии с имеющимися ресурсными возможностями.

В процессе исследования усовершенствован методологический подход к стратегическому анализу использования земельных ресурсов на региональном уровне, который базируется на системе показателей, отражающих влияние потенциальных внешних факторов на использование земельных ресурсов, а также пространственные, экономические, экологические и социальные особенности их состояния. Предложенная система показателей была апробирована при проведении PESTLIED-анализа и SWOT-анализа использования земельных ресурсов на примере Киевской области.

Определены пять основных типовых стратегических целей управления земельными ресурсами для регионов, имеющих близкие к Киевской области пространственные, экономические, социальные и экологические характеристики, а именно: содействие более полному обеспечению отраслей экономики, субъектов экономической деятельности и граждан земельными ресурсами; укрепление системы гарантий прав собственности на землю; формирование стабильных и эффективных рынков земли; обеспечение охраны земель и формирование устойчивого землепользования; создание эффективной системы информационного обеспечения принятия рациональных управленческих решений в области земельных отношений.

На основании системного анализа механизмов, инструментов и методов управления земельными ресурсами в соответствии с положениями устойчивого развития разработана концептуальная модель механизмов обеспечения формирования и осуществления стратегического управления земельными ресурсами региона, которая за счет систематизированных организационно-правовых, институциональных, финансово-экономических и инновационных механизмов и предлагаемых наборов инструментов и подходов обеспечивает возможность выбора рационального варианта целостного управленческого воздействия на использование земельных ресурсов региона с учетом факторов внутренней и внешней среды, а также целей устойчивого землепользования.

В результате исследования предложены направления повышения эффективности деятельности органов исполнительной власти на уровне региона в условиях внедрения стратегического управления земельными ресурсами. В частности, обоснована необходимость создания в составе

территориальных органов Государственной службы Украины по вопросам геодезии, картографии и кадастра специальных подразделений стратегического управления земельными ресурсами с определенным перечнем задач и функций.

Ключевые слова: стратегическое управление, механизмы государственного управления, земельные ресурсы, регион, стратегический анализ, устойчивое развитие, концептуальная модель.

ANNOTATION

Stashenko V. Y. Strategic land management at the regional level. – Manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration; specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, 2016.

The dissertation presents the theoretical generalization and offers a new solution to actual issues in the field of science in Public Administration on the development of theoretical and methodological approaches and studies the mechanisms for the implementation of the strategic management of land resources at the regional level. This will help to improve the management of the regional authorities aimed at ensuring a balanced use, restoration and protection of land resources potential and achieve parity environmental, economic and social components in the long term. A general technology for the strategic management of land resources was developed at regional level. The system of indicators for PESTLIED-analysis and SWOT-analysis was determined. They were used during the strategic analysis of land resources exploitation on the example of Kyiv Region.

Based on the systematic analysis of the mechanisms, tools and techniques of land management and in accordance with sustainable development the conceptual model of mechanisms for formation and implementation of strategic land management in the region was developed. The developed conceptual model through the systematic organizational, legal, institutional, financial, economic and innovative mechanisms and the proposed set of tools and approaches provides the ability to select elements of integrated management impact on land resources usage in the region, taking into account the environmental factors and goals of sustainable land management.

The ways of improving the efficiency of government bodies at the regional level were determined in terms of implementation of strategic land management, including the necessity of creation of the special units for strategic land management in the territorial bodies of the State Service of Ukraine for Geodesy, Cartography and Cadastre with the definition of a list of tasks and functions.

Key words: strategic management, mechanisms of public administration, land resources, region, strategic analysis, sustainable development, conceptual model.

Підп. до друку 29.09.2016.
Формат 60 x 84/16. Обл.-вид. арк. 1,35. Ум.-друк. арк. 1,16.
Тираж 100 пр.

Свідоцтво серії ДК № 1561 від 06.11.2003.

Віддруковано з оригінал-макета в управлінні з видавничої діяльності
Національної академії державного управління
при Президентові України.
03680, Київ, вул. Ежена Потье, 20, тел. 456-77-95